

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. III. De Nomine, & Verbo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

Econtra verò in his propositionibus: *Homo est species, Animal est genus.* rò *Homo*, & rò *Animal* significant rem secundum statum præcisionis. Pro horum explicatione consule dicta n. 377. III. Sicut voces ore prolatae signa sunt ad placitum, ita quoque voces scriptae. Igitur dicta de vocibus ore prolatis, etiam vocibus scriptis cum proportione applicanda sunt. Dixi *cum proportione*: sicut enim voces signa sunt subordinata conceptibus, ita scripturae signa sunt subordinata vocibus; quod S. Aug. testatur *lib. 2. de ordine cap. 12.* inquit, *quia audiri verba absentium non poterant, ratio peperit literas.* Hinc scripturae saltem regulariter per se non significant res, nisi per voces. Dixi *regulariter*; certum enim esse videtur, scripturas dari non voces, sed res immediatè significantes, ut sunt notæ numeros exprimentes, item Hieroglyphica Ægyptiorum, aliique characteres symbolici, qui etiam ab ignorante scribentis linguam tenentur, ac propterea ab aliis aliter juxta suum ejusque idioma efferuntur.

ARTICULUS III.

De Nomine, & Verbo.

660. **N**Ota. Vocum species octo communiter assignantur: *Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Adverbium, Prepositio, Interjectio, Conjunctio.* Has inter voces *Nomen, & Verbum* primariae sunt; his enim ad exprimendos mentis nostrae conceptus potiss.

tissimùm utimur; *Nomine* apprehensiones, *Verbo* autem nominibus juncto judicia manifestamus. Reliquæ voces vel ad duas modò dictas species revocantur, ut *Pronomen*, & *Participium*. Vel modum rei, non rem ipsam significant, ut *Adverbia*. Vel non tam modum rei, quàm diversos mentis operationum modos indicant, ut *Præpositio*, *Interjectio*, *Conjunctio*. De primariis vocum speciebus, utpote idearum mentis nostræ manifestativis hîc paucis agendum; ne Philosophus iis malè perceptis vel applicatis, in ipsis intellectûs operationibus hallucinetur.

461. *Dico* 1. *Nomen* lib. 1. de *Interpr. cap.* 2. ab Arist. sic definitur. *Est vox significativa secundum placitum, sine tempore, cujus nulla pars significativa est separata.* Explico. 1mò. *Nomen* *Vox* dicitur ad excludendos conceptus. 2dò. *Significativa*, ut voces nihil significantes excipiantur, v. g. *Blictri*, ejusmodi enim voces ad propositionem scientificam inservire non possunt. 3tò. *Secundum placitum*: Per has particulas rejicit hîc Aristoteles voces naturaliter significativas, v. g. voces ferarum, gemitus, suspiria &c. quas voces, quoniam scripto non experimuntur illiteratas appellat. 4tò. *Sine tempore*, i. e. *Nomen* præter principale significatum suum, nullam denotat primariam temporis differentiam, nec *præsens*, nec *præteritum*, nec *futurum*. 5tò. *Cujus nulla pars est separata.* Per quæ verba nomen differt ab oratione, cujus partes etiam seorsim sumptæ idem significant, quod conjunctim.

Da

e.g.

e. g. Nominis *Homo*, nec *Ho*, nec *mo*, quæ sunt partes ejus, separatim aliquid significant; sicut partes hujus orationis: *Homo doctus*. Item in nomine hoc composito *καλλιππος*, τὸ ἵππος in quantum est pars hujus nominis compositi nihil significat, quia separatim non significat illam rem, quam per modum unius denotat τὸ *καλλιππος*, scilicet hominem hoc nomine vocatum. Significat verò aliquid etiam separatim in hac oratione *καλὸς ἵππος*. Hoc exemplo Aristoteles simul manifestat discrimen inter nomen simplex, & compositum. Nam partes nominis simplicis separatæ non modò non significant, sed neque vim significandi habent, cum ad aliquid significandum impositæ non sint, ut partes hujus vocis *Pe-trus*. Econtra partes nominum compositorum separatæ vim significandi habent, licet, in quantum partes talis nominis sunt, vim significativam non exercent. His explicatis Aristoteles *loc. cit.* sic pergit: *Non homo verò non est nomen, nec ei nomen ullum impositum est, quo appelletur, quandoquidem nec oratio est, nec negatio. Appelletur sanè nomen infinitum, quod æquè in quavis re dicatur, tam quæ est, quàm quæ nulla est. Hæc verò Philonis, & Philoni, & cætera ejusdem generis, non nomina sed casus nominis vocentur.* Ex quibus verbis liquet, Aristotelem ad nomen requirere vocem finitam, cum termini infinitantes nihil determinatum significant; & *Rectam*, i. e. in Nominativo positam; nam casus obliqui non tam nomina, quàm aliquid nominis, ejusque inflexio,
& mo-

& modificatio sunt, cùm soli non faciant cum verbo propositionem veram vel falsam. Adverbia quoque per ultimam hanc particulam excluduntur.

462. Dico 2. Verbum juxta Aristotelem *lib. 1. de Interpr. cap. 3.* est, *Quod tempus adsignificat, cujus pars nulla significat separatim, semperque est nota eorum, quæ de altero dicuntur.* Distinguitur à nomine, quòd verbum præter principalem significationem suam, quam ex instituto hominum habet, determinatam temporis differentiam significet. Per has particulas: *semperque est nota eorum, quæ de altero dicuntur*, indicatur, quod verbum semper significet aliquid esse in subjecto, vel aliquid de subjecto dici. E. g. quando dico *Socrates ambulat*, significo, quod ambulatio sit in Socrate tanquam accidens in subjecto. Dum verò dico: *Socrates est homo*, significatur hominem dici de Socrate. Aliam harum particularum explicationem vid. *in Dialect. P. Du Trieu Tract. 2. p. 1. cap. 1. a. 2. de Verbo.* Philosophus prætereà de verbo loc. cit. hæc habet: **NON VALET autem, & NON LABORAT**, non appello verba. . . . & quoniam eis nomen nullum impositum est, verba infinita appellari licet. . . . Item **VALEBIT, & VALUIT** non sunt habenda verba, sed casus verbi. His verbis excludit Philosophus imò voces infinitas, sive verba infinitanter accepta. 2dò Casus obliquos verborum, i. e. reliqua tempora, & modos verborum, præter tempus præsens modi indicativi. Nam solum præsens indicativi est

propriè verbum philosophicè dictum, cùm absque ordine ulteriori veram, vel falsam faciat propositionem; reliqua autem tempora, etsi modi indicativi, id non nisi per respectum ad tempus præsens faciunt. Sic hæc præpositio *Paulus persequatur Ecclesiam*, vera est, quia fuit aliquando verum dicere: *Paulus est persequens Ecclesiam*. Reliquorum autem modorum tempora potiùs affectus animi, certòsque modos significant. Est autem verbum aliud *substantivum*, ut verbum *sum*, quod aliis verbis substatur, & principaliter affirmationem, & nexum ordinariè facit. Aliud *adjectivum*, quod non substatur aliis, & præter affirmationem ordinariè extrema propositionis implicite complectitur, ut *Amo*, quod sic resolves: *Ego sum amans*.

ARTICULUS IV.

De Terminò Dialectico, ejusque Affectionibus.

DE nomine secundùm se spectato hucusque actum est. Nunc de illo, prout in ordine ad propositionem judicii manifestivam consideratur, agemus. Quoniam verò plurima, quæ huc spectant, ab initio Logicæ fusiùs ex Dialectica explicari solent, hinc ea, quæ faciliora de nominis, in ordine ad propositionem spectati, essentia ac divisione occurrunt, breviter pertractabo, ut amplior de affectionibus ejus, quæ altioris indaginis sunt, agendi locus relinquatur sit itaque.